

Kultūra sociālajai noturībai

Projekta “BSR Cultural Pearls” ceļvedis

Projekta “**BSR Cultural Pearls**” publikācija
Interreg Baltijas jūras reģiona programmas līdzfinansējums

©2024

Par projektu

"BSR Cultural Pearl" ir tituls mazākām pilsētām un pašvaldībām, kas apbalvotajiem kandidātiem nodrošina programmu un atbalstu kultūras izmantošanai sociālās noturības veidošanā.

Iesaistot iedzīvotājus, paaugstinot dzīves kvalitāti, palielinot piederības sajūtu un uzticēšanos, tās spēs padarīt savas kopienas stiprākas un noturīgākas.

Kas mēs esam?

Mēs pārstāvam partnerību **Interreg Baltijas jūras reģiona programmas** līdzfinansētā projekta "**Baltijas jūras reģiona kultūras pērles noturīgākām pilsētām un reģioniem**" (BSR Cultural Pearls) ietvaros.

ZVIEDRIJA

Baltijas jūras valstu padomes sekretariāts – vadošais partneris

VĀCIJA

Šlēsvigas - Holšteinas
Heinriha Bola fonds

SOMIJA

Ostrobotnijas reģionālā padome

IGAUNIJA

Radošā Igaunija

LATVIJA

Ziemeļu dimensijas Kultūras partnerības sekretariāts

VĀCIJA

Šlēsvigas - Holšteinas federālās zemes
Tieslietu, Eiropas lietu un patērētāju
aizsardzības ministrija

DĀNIJA

Dānijas Kultūras institūts

VĀCIJA

Baltijas jūras reģiona valstu starpkultūru
tīkls "Ars Baltica"

LATVIJA

Vidzemes plānošanas reģions

DĀNIJA

Vardes pašvaldība

POLIJA

Baltijas jūras kultūras centrs Gdaņskā

LIETUVA

Alītas pilsētas pašvaldība

Mēs priecājamies par mūsu asociēto organizāciju atbalstu:

Pomerānijas vojevodistes tūrisma pārvalde (ESSBJR politikas joma "Tūrisms")

Oulu reģiona padome (ESSBJR politikas joma "Tūrisms")

Skones reģions

Zviedrijas pašvaldību federācija Ostrobotnijā izglītības un kultūras jomā

Igaunijas Biznesa un inovāciju aģentūra

Lietuvas Nacionālā radošo un kultūras nozaru asociācija

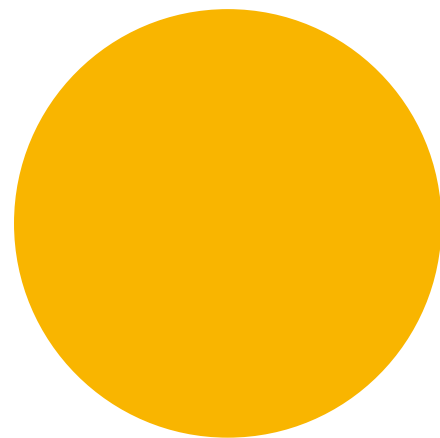
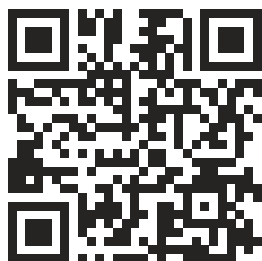
Dienviddānijas reģions

Baltijas pilsētu savienība

Vairāk informācijas

www.culturalpearls.eu

www.interreg-baltic.eu/project/bsr-cultural-pearls

Kam šis ir paredzēts?

Šis ceļvedis paredzēts kā ievads vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas vēlas stiprināt savas kopienas un sniegt tām iespējas.

Mēs ticam, ka stipras, aktīvas un līdzatbildīgas kopienas var radīt dzīvotspējīgas, labi pārvaldītas un nākotnei sagatavotas pilsētas. Tās nodrošina labāku dzīvi saviem iedzīvotājiem, ļauj labāk pieņemt lēmumus un galu galā rada noturīgu sabiedrību, kas spēj izturēt un pārvarēt izaicinājumus.

Šis ceļvedis sniedz atbildes uz šādiem jautājumiem:

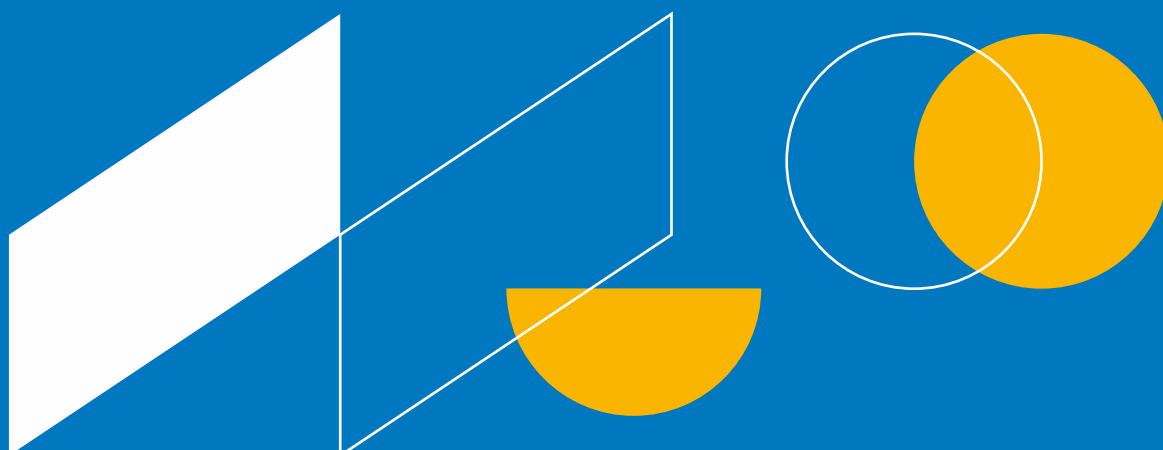
- Kas ir sociālā noturība?
- Kā kultūra veido sociālo noturību?
- Kāpēc līdzdalība ir svarīga?
- Ar ko sākt? – Kultūras un noturības rīcības plāns.

Tas arī sniedz piemērus un iedvesmu.

Mēs aicinām jūs pievienoties mums un piedalīties, lai padarītu savu pilsētu noturīgāku, veidojot labāku, spēcīgāku un elastīgāku kopienu – citiem vārdiem sakot, kopienu, kas ir labāk sagatavota šodienas un nākotnes izaicinājumiem.

Satura rādītājs

1.	Ievads	8
2.	Kas ir sociālā noturība?	9
3.	Kāda ir kultūras loma kopienai?	11
4.	Kāpēc līdzdalībai ir nozīme?	15
5.	Kā izstrādāt kultūras un noturības rīcības plānu?	18
6.	Iedvesma un labās prakses piemēri	21
7.	Definīcijas	26
8.	Avoti un papildu literatūra	28

1. Ievads

BSR Cultural Pearls – Kāpēc tas ir svarīgi

Strauji mainīgajā, arvien vairāk urbanizētajā pasaulē daži no būtiskākajiem cilvēku (līdz)pastāvēšanas aspektiem samazinās: savstarpējā uzticēšanās un mijiedarbība, piederības sajūta, spēja sadarboties un kopīgi radīt.

Tikmēr arvien sadrumstalotākām, savstarpēji nesaistītām sabiedrībām, kurās nav ciešas iedzīvotāju mijiedarbības ir grūtības radīt saviem iedzīvotājiem laimīgu līdzāspastāvēšanu un veicināt efektīvu sadarbību, lai veidotu gaišāku nākotni.

Tikmēr daudzas mazās pilsētas cīnās ar demogrāfiskajām pārmaiņām, lielāku pilsētu pievilcības faktoru un sarūkošu budžetu. Saskaņoties ar tādiem globāliem un reģionāliem stresa faktoriem kā karš, migrācija, ekonomikas lejupslīde vai klimata katastrofas risks, lēmumu pieņēmēji aicina veidot "noturību".

Taču šādi centieni reti tieši pievēršas sabiedrības mugurkaulam – **kopienai**. Tāpat lielākajai daļai pilsētu nav resursu, zināšanu vai pilnvaru, lai visaptveroši risinātu šos jautājumus. Tas liek mainīt veidu, kā tiek runāts par noturīgām sabiedrībām, prasa jaunu skatījumu uz valsts iestāžu lomu kopienai svarīgo aspektu atbalstīšanā, aktīvi sekmējot mijiedarbību starp cilvēkiem. Tas uzsver, cik svarīgi ir nojaukt rāmjus un iesaistīties starpresoru un starpnozaru pieejās. Taču vienlaikus tas ir arī aicinājums pēc iniciatīvām, kas vietējām varas iestādēm nodrošinātu **instrumentus un zināšanas par to, kā** atbalstīt kopienas, iesaistīšanos un līdzdalību – izmantot vietējās kultūras un radošuma spēku, lai radītu telpas, kur cilvēki var satikties, kontaktēties, iesaistīties, piedalīties un sadarboties.

2. Kas ir sociālā noturība?

Sociālā noturība attiecas uz indivīdu, kopienu un sabiedrību spēju izturēt un atgūties no sociālajiem, ekonomiskajiem un vides satricinājumiem un stresa. Tā ietver spēju pielāgoties un mācīties no šiem izaicinājumiem, kā arī saglabāt vai uzlabot sociālo un ekonomisko labklājību.

Īsi sakot, sociālā noturība ir kopienas spēja kopīgi pārvarēt grūtības.

Baltijas jūras reģiona valstis atšķiras pēc lieluma, vēsturiskā fona un kultūras mantojuma, taču tām visām ir kopīgi izaicinājumi, piemēram, klimata pārmaiņas, urbanizācija, ekonomikas lejupslīde, segregācija, sabiedrības novecošana vai politiskā spriedze, kas ietekmē mūsu ikdienas dzīvi un pieprasa kolektīvu rīcību šeit un tagad. Tāpēc ir svarīgi veidot kopīgu izpratni par sociālās noturības nozīmi un sadarboties, lai to stiprinātu reģionā.

Lai pielāgotos strauji mainīgās pasaules izaicinājumiem un prasībām un padarītu kopienas dzīvotspējīgākas, lēmumu pieņēmējiem ir ne vien jāpieņem labi lēmumi, bet arī jāpieaicina un jāiesaista iedzīvotāji. Mums ir jāspēj atrisināt šodienas problēmas, jāiemācās novērst negatīvās tendences un sagatavoties neparedzamajam nākotnē. Visiem kopā.

Sociālo noturību var stiprināt, izmantojot dažādas stratēģijas, piemēram, veidojot spēcīgus sociālos tīklus un attiecības, ieguldot izglītībā un apmācībā, veicinot ekonomisko daudzveidību un sekmējot piederības kopienai sajūtu un līdzdalību. Kultūras aktivitātes, piemēram, mūzika, dejas, teātris un vizuālā māksla, var apvienot cilvēkus, radīt piederības sajūtu un stiprināt sociālos sakarus, kas var palīdzēt indivīdiem un kopienām pārvarēt grūtības.

Nākamajā nodaļā mēs īpašu uzmanību pievērsīsim tam, kā var izmantot kultūru, lai iesaistītu kopienas ar mērķi veidot sociālo noturību.

Fotogrāfijas autors: Tomas Dombovari

3. Kāda ir kultūras loma kopienai?

Mēs uz **kultūru** raugāties kā uz līdzekli, kas palīdz stiprināt kopienas un nodrošina tām spēju būt aktīvām, iekļaujošām un iesaistītām.

Mēs piemērojam ļoti plašu kultūras definīciju. Tā ietver visas radošās aktivitātes, kas satuvina cilvēkus, sākot ar dzeju, teātri, mūziku, mākslu un dizainu līdz modei, rituāliem, valodai, ēdienam un ikdienas dzīvei.

Kultūru kā instrumentu var aplūkot dažādi:

➤ Vārti

kultūras aktivitātes ir vienkāršs un iedrošinošs veids, kā aicināt cilvēkus pievienoties. Uzaiciniet cilvēkus uz atklātu kāda jautājuma izskatīšanu, un lielākā daļa izvēlēsies darīt kaut ko citu. Tā vietā labāk aiciniet viņus uz neformālu apspriedi, ielu pārtikas festivāliem, brīvdabas fotoizstādi vai dzejas slemu!

➤ Dzirkstis

kultūra un radošums sniedz jaunas perspektīvas, jaunas idejas un iedvesmu. Tā var izaicināt mūsu uzskatus un iedvesmot. Kopā ar citiem iesaistīšanās radošās aktivitātēs trenē prātu meklēt jaunus un negaidītus risinājumus, tas palielina spēju uzņemties risku, eksperimentēt un strādāt pie inovācijām. Radošu aktivitāšu veikšana kopā ar citiem attīsta arī sadarbības prasmes.

➤ Telpa

kultūra rada telpu, kur satikties, un dod iemeslu mijiedarboties ar citiem cilvēkiem, veicinot sociālās attiecības. Iekļaujoša kultūra ir atvērta ikvienam.

Kultūras un radošais sektors

Ir vesels sektors, kas sevī iekļauj profesionālus māksliniekus, kultūras animatorus un citus radošos darbiniekus, kuri vēlas un spēj jūs atbalstīt, procesos ienesot kultūru un radošumu un sniedzot pakalpojumus kā procesu radītāji, sarunu virzītāji vai kā iedvesmas avots jauniem projektiem. Tas var ietvert radošo darbinieku prasmju izmantošanu labākam dialogam ar dažādām iesaistītajām pusēm, kopīgu nākotnes vīziju un scenāriju veidošanu un iedzīvotāju iesaistes palielināšanu, izmantojot konkrētus mākslinieciskus pasākumus.

Pateicoties Kultūras un radošā sektora pakalpojumiem, valsts iestādes var atklāt jaunas idejas un pieejas sabiedrības iesaistīšanā.

Rezumējot, kultūra ir nozīmīgs instruments, lai rosinātu kopienas locekļu iesaistīšanos, sasniedzot pat tos, kuri parasti nepiedalās sabiedriskajos procesos.

Iesaistīšanās kultūras aktivitātēs pati par sevi stiprina sociālās attiecības, vietējo saliedētību un līdz ar to arī noturību. Taču tā var aicināt cilvēkus aktīvi piedalīties arī daudz būtiskākos attīstības procesos.

Nākamajā nodaļā ir apskatīts, kāpēc ir svarīga līdzdalība.

10 soļi cilvēku iesaistīšanā (Jāko Blumbergs /Jaako Bloomberg)

www.jaakkoblomborg.fi/home

1. Esi atvērts jaunām iespējām un esi tas, kurš par tām runā skaļi.

2. Konceptijai jābūt pēc iespējas vienkāršākai. Izvēlies vienkāršu un saprotamu nosaukumu un skaidras lomas.

3. Nepaliec iestrēdzis pie sākotnējās idejas. Veidojiet vīzijas kopā.

4. Nosaki skaidrus rāmjus, struktūru un instrumentus. Nepieciešamības gadījumā esi gatavs tos mainīt.

5. Atstāj vietu radošumam. Cilvēkiem patīk radīt. Neveido nevajadzīgus ierobežojumus.

6. Iesaistīšanās īstermiņā ir akceptējama. Dalībnieki var izlemt, kā piedalīties.

7. Apbalvojums par piedalīšanos: gandarījums par to, ka paveikts kas labs, jauni draugi un tikšanās, izklaide, kaut kā nozīmīga radīšana, dalība lielāka mērķa labā, pieredze, nauda utt.

8. Esi atvērts. Bez zināšanām cilvēki nejūtas kā kaut kam piederīgi. Neveido nepareizas cerības. Dod iespēju pievienoties jebkurā laikā – vienmēr.

9. Esi klātesošs. Esi pieejams, lai palīdzētu un reaģētu uz jautājumiem, problēmām un ieteikumiem.

10. Padari to piesaistošu. Reālajā dzīvē un tiešsaistē.

ZET

Bosch

Fraunhofer

Aquarium 3

Anna

Lukas

Rice

11

14:30

4. Kāpēc līdzdalībai ir nozīme?

Līdzdalībai ir galvenā loma vienotas, spēcīgas un līdz ar to arī izturīgas vietas izveidē.

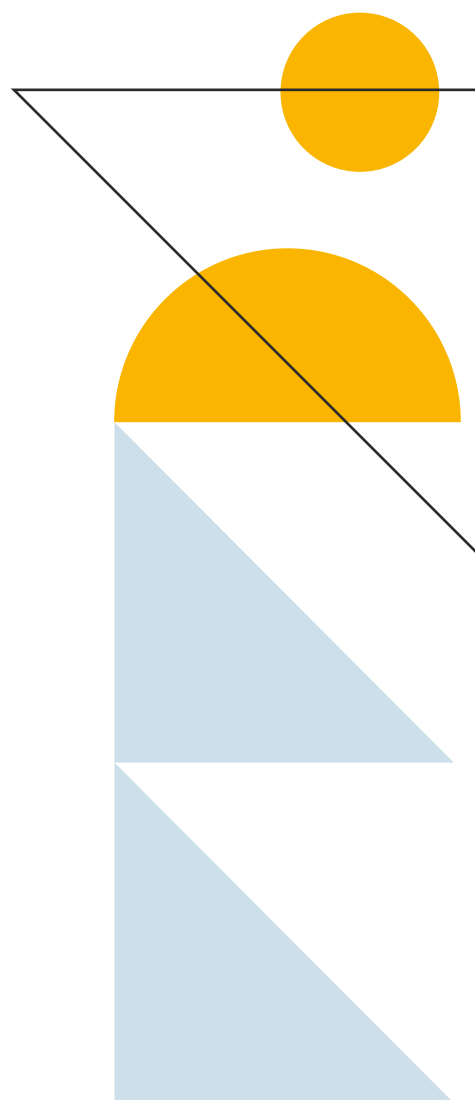
Tā iedzīvotājiem piedāvā iespēju formēt un izteikt savas idejas un viedokļus, uzlabojot to, kā viņi dzīvo un darbojas savā vietējā kopienā.

Tas nodrošina viņiem iespējas, jo ļauj reāli ietekmēt procesus un lēmumus, kas attiecas uz sabiedriskiem jautājumiem.

Pateicoties līdzdalībai, cilvēki iemācās vairāk apzināties ne tikai savas, bet arī citu cilvēku vajadzības un uzņemties lielāku atbildību par savu apkaimi.

Līdzdalības procesu var uzsākt ikviens, piemēram, vietējie vadītāji, rajona padomes, NVO, kopienas centri u. tml., tomēr tam ir nepieciešams zināms pašvaldības atbalsts.

Līdzdalības procesa organizēšanas nianšes ir atkarīgas no dalībnieku grupas, līdzdalības procesa mērķa un laika, ko tam var atvēlēt.

Daži noderīgi principi:

- Nav pareiza vai nepareiza līdzdalības metožu izmantošanas veida;
- Mērķis vienmēr ir mācīties;
- Nav iespējams iemācīties, neko nemēģinot (un reizēm arī piedzīvojot neveiksmi);
- Līdzdalības metožu izmantošana var būt sarežģīta – un tas ir atbilstoši.

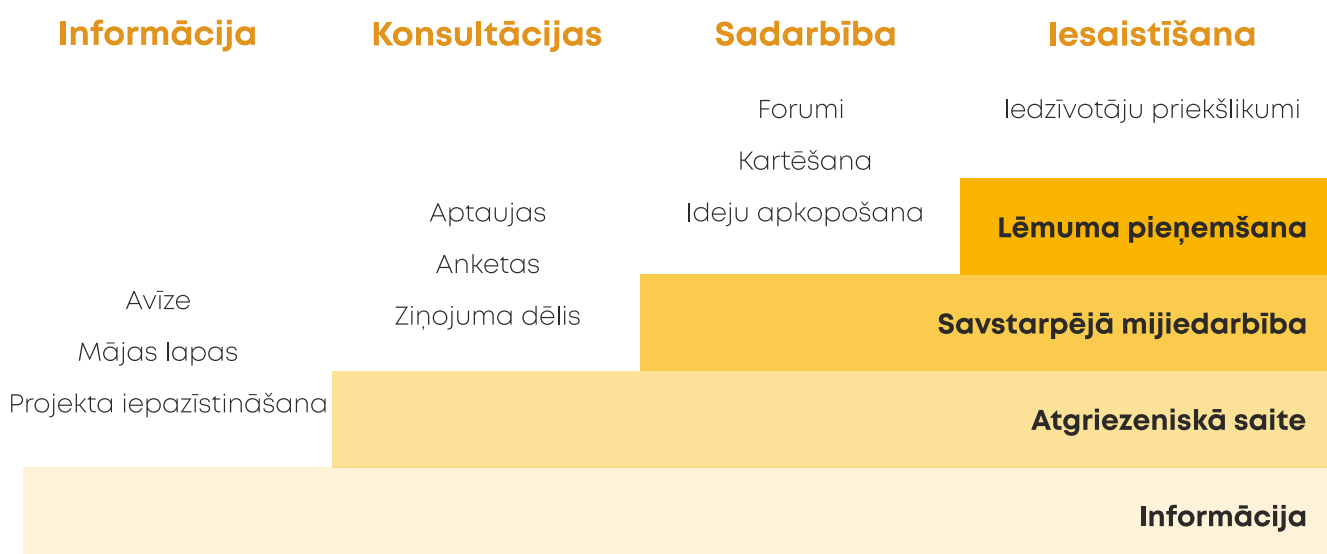
Kultūras metožu izmantošana nodrošina daudzveidīgu līdzdalību un var labāk atspoguļot kopienas identitāti, kultūru un vēsturi. Kopīga koprades pieredze ne tikai atvieglo komunikāciju, bet arī stiprina sociālās attiecības.

Līdzdalībai var būt dažādas formas, kas atspoguļo atšķirīgu iedzīvotāju iesaistīšanās līmeni – to atklāj **Mēs Risinām Labāk Kopā** definētā **“Līdzdalības hierarhija” (The Hierarchy of Participation)**.

Līdzdalības hierarhija:

avots: *We Solve*

www.wesolve.app/the-hierarchy-of-participation-levels-techniques-and-examples

5. Kā izstrādāt kultūras un noturības rīcības plānu?

Izpratuši, kā jūs kā vietējā pašvaldība varat izmantot kultūru, lai stiprinātu savu kopienu un veidotu noturīgāku sabiedrību, ir laiks rīkoties.

Turpinājumā soli pa solim ir aprakstīta kultūrā balstītas sociālās noturības pieeja rīcības plāna izstrādē.

- **Uzstādiat diagnozi** – jums ir labi jāpārzina sava pilsēta, jums jābūt vispusīgam priekšstatam par to. Tāpēc ir jāidentificē savas priekšrocības / stiprās puses un izaicinājumi, ar kuriem jūs saskaraties, kā arī satricinājumi un stress, ar kuriem jūs varētu saskarties;
- **Radiet vīziju** – jums ir jābūt skaidrībai par to, kādu jūs vēlaties savu pilsētu redzēt ilgtermiņā, kāds būs plānotā pārmaiņu procesa galvenais iznākums. Plašs un iekļaujošs process nodrošina atbildības uzņemšanos un izpratni;
- **Identificējiet konkrētas problēmas / tēmas**, kas rada izaicinājumus. To risināšana palīdzēs sasniegt jūsu vīziju (piemēram, sabiedrības novecošana / demogrāfiskās izmaiņas sabiedrībā, jaunas tehnoloģijas, migrācija, nabadzība, ar izglītību saistītas vajadzības, klimata pārmaiņas un plūdu draudi, urbanizācija);
- **Nosakiet apgabalus / vietas**, kuras vēlaties aptvert (piemēram, rajons ar konkrētu problēmu, pilsētas daļa, pilsētas centrs u. tml.);
- **Definējiet savus mērķus** – jums jāizlemj, ko vēlaties sasniegt (piemēram: "Nākamajā gadā par 50 % palielināsim jēgpilnu mijiedarbību starp paaudzēm", "Mēs palielināsim iedzīvotāju labklājību, padarot pilsētu zaļāku", "Mēs padarīsim visu pilsētvidi iedzīvotājiem pieejamāku", "Mēs pielāgosim piepilsētas zonas gājējiem" (pamatojoties uz Noturības stratēģiju, ko izstrādājusi Vejles pašvaldība Dānijā). Atcerieties izteikt savus mērķus tā, lai tie būtu specifiski, izmērāmi, sasniedzami, atbilstoši un ierobežoti laikā (SMART pieeja);
- **Identificējiet ieinteresētās puses (galvenās iestādes, organizācijas, citas struktūras, kuras plānojat iesaistīt procesā)**, lai veidotu vietējā līmeņa partnerību (proti, atbalsta organizācijas uzņēmējdarbībai, svarīgākās NVO, piemēram, vides organizācijas vai vietējās asociācijas, jaunatnes organizācijas);

- **Identificējiet kultūras un radošo sektoru**, kas atrodas jūsu pilsētā un kuru vēlaties iesaistīt pārmaiņu procesā (proti, kultūras iestādes, piemēram, bibliotēkas, kultūras vai sanāksmju centri, kinoteātri u. c., mediju uzņēmumi, mākslinieki, mūziķi, filmu producenti, projektēšanas biroji / uzņēmumi, videospēļu izstrādātāji, programmēšanas uzņēmumi, vietējā televīzija vai radio). Ir noderīgi arī padomāt par kultūras pasākumiem / metodēm, kas tiks izmantotas jūsu mērķu sasniegšanai;
- **Identificējiet vietējos līderus**, t. i., vietējos pārmaiņu veidotājus – cilvēkus, kas ir aktīvi un gatavi uzņemties vadību, lai palīdzētu jums iesaistīt iedzīvotājus;
- **Izveidojiet galveno komandu**, kas būs atbildīga par rīcības plāna izstrādi un ieviešanu (piemēram, departaments/-i, vietējie politiķi, kultūras, izglītības vai citas iestādes);
- **Identificējiet savas mērķa grupas** – kuras kopienas un / vai sociālās grupas plānojat uzrunāt un kā tās tiks iesaistītas sociālās noturības stiprināšanas procesā;
- **Izstrādājiet konkrētas darbības**, kas nepieciešamas, lai sasniegtu savus mērķus (piemēram, "Veikt aptauju par paaudžu mijiedarbību", "Iestādīt 50 kokus un izveidot 2 jaunas piknika vietas", "Organizēt skolu sacensības skolēniem, kas dodas uz skolu", "Padarīt sporta telpas atvērtākas visiem iedzīvotājiem"). Darbībām jāattiecas uz vienu vai vairākiem definētajiem mērķiem un jāietver visus mērķa sasniegšanai nepieciešamos soļus; tām ir jāatbild uz šādiem jautājumiem:
  - Kas notiks?
  - Kurš to darīs?
  - Kad tas notiks?
  - Kādi resursi (finanšu un cilvēku) ir nepieciešami?
- **Izstrādājiet labu vēstījumu**, lai "pārdotu" plānu / iniciatīvas – stāstu stāstīšana, kā arī efektīvi saziņas kanāli palīdz noturēt iedzīvotājus un visas interešu grupas jūsu pusē;
- **Identificējiet uzraudzības un novērtēšanas metodes** (paredziet rīkus, institūcijas, laika nogriezni, kas jums palīdzēs izvērtēt virzību, īstenojot vīziju).

Fotogrāfijas autors Jan Konitzki

6. Iedvesma un labās prakses piemēri

Pagalms visiem (Everyone's Backyard) – PL

#metode #riks #atjaunošana #apkaime #māksla #jaunatne #kopiena

Izaicinājums: vājas sociālās attiecības, novārtā atstāta apkaime

Iza Rutkowska (Iza Rutkowska), māksliniece / dizainere, 2015. gadā saņēma Vroclavas pilsētas pasūtījumu atjaunot nolaistu pagalmu. Viņa izmantoja iesaistošus mākslas instrumentus, lai panāktu vietējo iedzīvotāju līdzdalību. Vispirms viņa ar milzīgas eža "rotaļlietas" palīdzību pulcināja bērnus uz rotaļām un piesaistīja pieaugušo uzmanību. Tad viņa klauvēja pie durvīm un uzklusēja cilvēku idejas. Viena no tām bija aizvest vietējos bērnus brīvdienās kopā ar Ezīti. 2016. gadā tas izdevās, piesaistot pūļa finansējumu. Šī veiksmīgā iedzīvotāju idejas realizācija palīdzēja māksliniecei iekarot viņu uzticību un mobilizēja cilvēkus sava pagalma atjaunošanai. 2018. gadā viņi ieguva finansējumu no pašvaldības līdzdalības budžeta un kopā ar mākslinieci pārprojektēja un pārbūvēja pagalma telpu. Vēlāk Iza Rutkowska izveidoja *Klauvējamo durvju skolu*, lai komanda, kas strādā ar starpdisciplināriem jautājumiem, varētu gūt praktiskas zināšanas par "performatīvām" konsultācijām ar iedzīvotājiem.

Kultūras instrumenti	Sociālās noturības aspekti
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kopīga projektēšana un koprade ➤ Performatīva darbība ➤ "Performatīvas" konsultācijas ➤ Milzu rotaļlietas izmantošana sociālajai iesaistei 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sociālo attiecību stiprināšana apkaimē ➤ Savstarpējās uzticēšanās veidošana starp iedzīvotājiem un iestādēm ➤ Līdzdalība lēmumu pieņemšanā ➤ Nodrošināt piederības sajūtu ➤ Iedzīvotāju pilnvarošana ➤ Jauniešu iesaistīšana ➤ Dialogs starp paaudzēm

www.izarutkowska.com | en | everyones-backyard

KreisKultur [Kultūras pulciņš] - DE

#metode #ciemi #pašvaldības #finansējums #kopienas

Izaicinājums: nepietiekama mijiedarbība starp kultūras iestādēm un kopienām

Ciemi, pilsētu rajoni vai kopienas tiek aicinātas izstrādāt savu kultūras programmu. Programmas izstrāde notiek koprades darbnīcā, kuras mērķis ir noskaidrot, kuras tēmas sabiedrībai ir vissvarīgākās. Balstoties uz koprades darbnīcas rezultātiem, sadarbībā ar kultūras iestāžu darbiniekiem tiek veidots atbilstošs kultūras formāts. Rezultāti tiek prezentēti sabiedrībai. Kopīga darba rezultātā notiek kultūras pasākums, kas pielāgots sabiedrības vajadzībām. Sadarbība starp kopienām un iestādēm turpinās visa finansēšanas posma garumā, nodrošinot apmaiņu par kultūras jautājumiem starp iestādēm un iedzīvotājiem.

Finansējums tiek nodrošināts sadarbībā ar Šlēsvigas - Holšteinas štatu un Rendsburgas - Ekernfērdes apgabalu.

Kultūras instrumenti	Sociālās noturības aspekti
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kopīga projektēšana un koprade ➤ Kultūras animatori kā veicinātāji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kopienas veidošana ➤ Kopības sajūtas uzturēšana ➤ Labāks dialogs un sadarbība starp iedzīvotājiem, kultūras iestādēm un pārvaldības iestādēm

www.kreiskultur.org/kreiskultur/das-projekt

Atpūtas diena jaunpieņacējiem - FI

#metode #ciems #kopienas # sociālā daudzveidība

Izaicinājums: imigrācija un integrācija

Narpes pilsētā Somijas rietumos (apmēram 10 000 iedzīvotāju) lielākā daļa iedzīvotāju runā zviedru valodā (77,5 %), kamēr somu valodā runā 5,3 % iedzīvotāju un 17,2 % iedzīvotāju dzimtā valoda nav ne somu, ne zviedru valoda. "Atpūtas diena jaunpieņacējiem" tika organizēta, lai iepazīstinātu Narpes iedzīvotājus pieejamajām brīvā laika pavadīšanas iespējām. Vienlaikus biedrībām bija iespēja piesaistīt jaunus biedrus. Pasākumā piedalījās vairāk nekā 20 biedrību, kas pārstāv kultūras, sporta un jaunatnes aktivitātes. Pilsēta prezentēja arī savu brīvā laika pavadīšanas programmu. Pasākumu apmeklēja ap 300 cilvēku, no kuriem lielākā daļa bija jaunie iedzīvotāji un ģimenes ar bērniem, taču bija arī citi jaunāki un vecāki Narpes iedzīvotāji. Brīvā laika pavadīšanas dienu organizē pašvaldības Rekreācijas departaments un darbinieki, kas atbild par integrācijas jautājumiem.

Kultūras instrumenti	Sociālās noturības aspekti
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Iedzīvotājiem pieejamo kultūras pasākumu prezentēšana ➤ Aktīvs aicinājums piedalīties kopradē 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Spēcīgu sociālo tīklu veidošana, īpaši neaizsargātām grupām (piemēram, imigrantiem) ➤ Integrācijas telpas veidošana iedzīvotājiem, kas nāk no dažādām vidēm ➤ Kopienas aktivizēšana ➤ Starpnozaru sadarbība

Kontaktpersonas:

Kultūras sekretārs Viktors Strombaks (Victor Strömbäck) +358 405690901.

Integrācijas koordinatore Dženifera Stalgarda (Jennifer Ståhlgård) +358 407678921.

Vidzemes kultūras programma - LV

#māksla #finansējums #kopiena #lauku reģioni # līdzdalības budžets

Izaicinājums: nepieciešamība stiprināt iedzīvotāju iesaistīšanos

Vidzemes kultūras programma ir būtisks finanšu instruments, kas veicina un nodrošina kultūras aktivitātes Vidzemes reģionā (Latvijā). Vidzemes kultūras programma sniedz iespēju vietējiem novada iedzīvotājiem īstenot savas radošās kultūras idejas, tādējādi stiprinot Vidzemes reģiona identitāti un kultūras vērtības. Programma vietējo iedzīvotāju vidū ir ļoti populāra. To katru gadu apliecina ievērojams projektu pieteikumu skaits, kas aptver plašu kultūras pasākumu klāstu. Iedzīvotāju iesaistīšanās lēmumu pieņemšanas procesā ir ļoti svarīga. Projektu vērtēšanas procesā notiek konsultācijas ar iedzīvotājiem. Projekta īstenošanas procesā ir iesaistīti arī daudzi vietējie iedzīvotāji (apmeklētāji, mākslinieki, koordinatori u. c.) – katru gadu apmēram 40 000 cilvēku.

Vidzemes kultūras programmas finansējumu saņem Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas "Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma" ietvaros.

Kultūras instrumenti	Sociālās noturības aspekti
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kultūras programma kā instruments vietējās identitātes un spēcīgākas kopienas veidošanai / stiprināšanai 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kultūras pasākumu finansēšana / Kultūras un radošā sektora iesaistīšana ➤ Līdzdalības sajūtas veidošana ➤ Līdzdalība lēmumu pieņemšanā ➤ Vietējā identitātes veidošana / stiprināšana ➤ Kopienas veidošana

balso.vidzeme.lv/

7. Definīcijas

- **Kultūras un radošais sektors/ kultūras un radošā nozare** – lietojumā vairāk vai mazāk savstarpēji aizstājami – ES definējusi kā: “visas nozares, kuru darbība balstās uz kultūras vērtībām vai mākslas un citām individuālām vai kolektīvām radošām izpausmēm. [Kultūras un radošais] sektors ietver arhitektūru, arhīvus, bibliotēkas un muzejus, māksliniecisko amatniecību, audiovizuālus materiālus (tostarp filmas, televīziju, videospēles un multimedijus), materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu, dizainu (tostarp modes dizainu), festivālus, mūziku, literatūru, skatuves mākslu, grāmatas un izdevējdarbību, radio un vizuālās mākslas. [Regula par Radošās Eiropas programmu, COM/2018/366 galīgā redakcija – 2018/0190 (COD) 1. nodaļa 2. pants]

- **Sociālā noturība** – Sociālā noturība attiecas uz indivīdu, kopienu un sabiedrību spēju izturēt un atgūties no sociālajiem, ekonomiskajiem un vides satricinājumiem un stresa. Tā ietver spēju pielāgoties un mācīties no šiem izaicinājumiem, kā arī saglabāt vai uzlabot sociālo un ekonomisko labklājību. Īsi sakot, sociālā noturība ir kopienas spēja kopīgi pārvarēt grūtības.

- **Šoks** – Šoks ir pēkšņs notikums, kas ietekmē pilsētas, iedzīvotāju vai sabiedrības neaizsargātību. Tas var nozīmēt dzīvības zaudēšanu, invaliditāti, infrastruktūras un mājokļu bojājumus, iztikas līdzekļu zaudēšanu, valsts atbalsta samazinājumu u. c. Tās var būt dabas, cilvēka izraisītas vai ekonomiskas katastrofas, piemēram, ar laikapstākļiem un klimatu saistīti notikumi (lietusgāzes, plūdi, vētras, karstuma / aukstuma viļņi, klimata maiņa, augsnes degradācija), terorisms, konflikti, mežu izciršana, vardarbība dzimuma dēļ, noziedzība, ugunsgrēki, tirgus nepilnības, toksisku vielu noplūdes, pandēmijas u. c.

- **Stresa izraisītājs** – notikumi, kas sākas lēni, ilglaicīgas izmaiņas vai ilgstoši traucējumi, kam var būt liela ietekme, taču parasti tie notiek ilgākā laika periodā un pakļauj stresam indivīdus, kopienas vai sabiedrības, piemēram, sabiedrības novecošanās, migrācijas sekas, intelektuālā darbaspēka emigrācija, sociālie konflikti, darba zaudēšana, atkarība no vielām, nabadzība, veselības problēmas.

Fotografārijas autors: Jan Konitzki

8. Avoti un papildu literatūra

Urban Toolkit on Cultural Tools - www.urbantoolkit.eu

Par līdzdalību

Bates, Oliver – “6 reasons why participation important”

www.linkedin.com/pulse/6-reasons-why-participation-important-oliver-bates

Grow through Activating Local Potential (GALOP)

Good practises (Træna). Grow through activating local potential

People Powered - “The Participation Playbook”

www.participationplaybook.org

SLOCUM, Nikki - “Participatory Methods Toolkit – A practitioner’s manual”

www.archive.unu.edu/hq/library/Collection/PDF_files/CRIS/PMT.pdf

We solve, “Hierarchy of participation levels”

www.wesolve.app/the-hierarchy-of-participation-levels-techniques-and-examples

Par noturību

NORDREGIO, Resilience Study

www.nordregio.org/wpcontent/uploads/2017/04/Resilience-Study_Feb-2.pdf

OECD, Resilient Cities

www.oecd.org/cfe/resilient-cities.htm

RESILIENT CITIES NETWORK, What is urban resilience

www.resilientcitiesnetwork.org/what-is-urban-resilience

URBACT, Resilient Europe Network

www.urbact.eu/networks/resilient-europe

URBAN RESILIENCE HUB, Social Resilience Guide

www.urbanresiliencehub.org/wp-content/uploads/2018/11/Social-Resilience-Guide-SMALL-Pages.pdf

Par kultūru

Voices of Culture Europe “Role of Culture in Non-urban areas of the European Union”

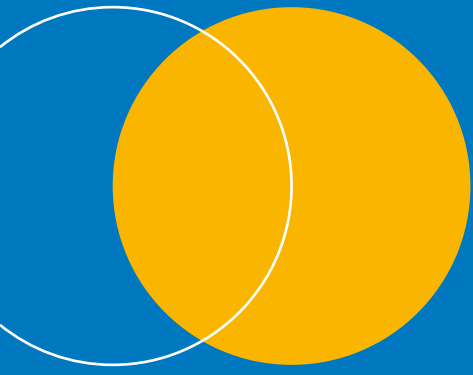
Link to Voices of Culture

Vos, Aat. (2020). Can cultural institutions be third places?

Can Cultural Institutions Be Third Places?

Global Grassroots, “Spotlight on: Sense of community and belonging”

Sense of community and belonging

Akadēmiskie raksti

Barcus, H. R., & Brunn, S. D. (2010). *Place elasticity: Exploring a new conceptualization of mobility and place attachment in rural America. Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 92(4), 281-295.

Brown, B. B., Altman, I., & Werner, C. M. (2012). *Place attachment*.

Cross, J. E. (2015). *Processes of place attachment: An interactional framework. Symbolic interaction*, 38(4), 493-520.

Mørsk, E. (2022). *There and back again. The intertwining of educationally related(im)mobility choices of young adults from peripheral regions with contemporary identity and place narratives*.

Savage, M., Bagnall, G., & Longhurst, B. J. (2004). *Globalization and belonging. Sage. theory, methods and applications*, 12-22.

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES
BSR Cultural Pearls

